

waar hij zijn preken hield: niet op de kathedraal maar op de kansel.³⁰ Talrijke korte citaten uit de klassieke wereld van Griekenland en Rome dienden om de algemeengeldigheid van het evangelie te onderstrepen. De algemene openbaring had voor hem betekenis. Maar hij was geheel doordrongen van de waarde van Gods bijzondere openbaring in Christus.

Zo sprak hij samen met vele broeders in 'de gebouwen' te Amsterdam. A. Kuiper, W.F.A. Winckel, B. van Schelven, W. Geesink, J.C. Sikkink, A.H. de Hartog, H. Hoekstra en vele anderen met hen stonden daar voor één en dezelfde zaak. Toch was hij ook hier geheel op eigen verantwoordelijkheid bezig, zoals blijkt uit de aantekening bij zijn eerste preek aldaar gehouden op 25 juli 1886: 'Omdat de Bijbellezingen in 'de lokalen' te Amsterdam niet zijn een gevolg van het stemmen der afgezette Kerkeraadsleden, maar van de belijdenis der waarheid, waartegen Herodes (uit het broedervolk Edom) en Pilatus (de heiden) met het Sanhedrin samenspannen, - niet van Dr. Kuipers schrijven en werken, maar van de genade van den éénigen Koning der Kerke in de harten der Zijnen, verheug ik mij tot deze mede te mogen arbeiden. In onze 'lokalen' wordt gevoeld, dat de ban is weggenomen, welke door het onheilich verband op de Synodale gemeenten drukt; wordt ervaren, dat de Heere zegenend in het midden Zijner belijders is. Voorzeker: de Heere is op weg Zijn volk uit de zeventigjarige ballingschap te verlossen'.³¹

De taal is duidelijk: Van Lingem doet mee, maar niet terwille van een kerkelijk spel, dat met de ambtsdragers van de Amsterdamse kerkeraad wordt gespeeld, en evenmin in het directe spoor van Kuipers schrijven en werken, maar omdat hij in de reformatie van 1886 het werk van de Heere herkent in de harten van zijn volk. Om de gereformeerde belijdenis was het hem te doen. Daarvan erkende Van Lingem de grote waarde. Zij wees hem het formeel principe van de kerk: 'Er staat geschreven'. Maar niet minder het materiële principe: 'Gods vrije genade de eenige grond der zaligheid.' In deze lijn lag ook voor hem de vrijheid van de kerk, gelegen in de onderwerping aan het Woord en niet aan een reglementenbundel, waarin de macht van het hiërarchisch instituut tot uitdrukking werd gebracht.³²

Zo nam Van Lingem zijn eigen plaats in temidden van de broeders, die met hem de reformatie van de kerk zochten langs de weg van de Doleantie. Van

30. *Uit de diepte. Bijbellezingen door afgezette leeraren en hun trouwe medebroeders te Amsterdam in 'De Lokalen' gehouden 1886-1887*, Amsterdam 1887, blz. 215, waar Van Lingem zijn excuus maakt dat vele citaten in de vorige preek onvertaald bleven.

31. A.w., blz. 100.

32. *Uit de diepte, 1887-1888*, Amsterdam 1888, blz. 764-767.